

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Institution: NaturErhvervstyrelsen

Kontor/initialer: Center for Jordbrug, Miljø/doni og Jura/hsv

Sagsnr./dok.nr.: 14-0120-000005

Dato: 12. maj 2014

Til Fødevareudvalget

Notat

Høringssvar – Forslag til lov om ændring af lov om randzoner og miljømålsloven

Baggrund

Lovforslaget er en opfølgning på aftale om Vækstplan for Fødevarer af 2. april 2014, og indebærer en tilpasning af randzonenlovens anvendelsesområde. Formålet er at skabe større klarhed for jordbrugerne i forhold til de vandløb og søer, der efter randzonenloven udløser krav om udlægning af randzoner. Med ændringen bortfalder randzonekravet på ca. 25.000 ha landbrugsjord. Randzoner indgår som et virkemiddel i indsatsprogrammet i forslagene til vandplaner for vandrammedirektivets 1. planperiode. I lovforslaget indgår en forenkling af miljømålslovens § 30.

Lovforslaget har været sendt i offentlig høring i perioden den 4. april 2014 til den 28. april 2014 hos en bred kreds af myndigheder og organisationer, jf. bemærkningerne til lovforslaget. Følgende har afgivet bemærkninger:

Bæredygtigt Landbrug, Finansrådet, Dansk Akvakultur, Danmarks Biavlerforening, Institut for Bioscience, Aarhus Universitet, Nationalt Center for Miljø og Energi, Aarhus Universitet (DCE), Realkreditforeningen, Landbrug & Fødevarer, Danmarks Naturfredningsforening og Det Økologiske Råd, Friluftsrådet, Dansk Landbrug Sydhavsøerne, Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug, Aarhus Universitet (DCA), Danmarks Sportsfiskerforbund, Dansk Skovforening og Landwirtschaftlicher Hauptverein für Nordschleswig.

Høringssvarene har især berørt følgende punkter:

1. Det faglige grundlag for randzoner
2. Forholdet mellem randzonenloven og grundlovens § 73
3. Randzonenlovens anvendelsesområde
4. Det samlede randzoneareal
5. Overgangsbestemmelser mellem den gældende randzonenlov og den ændrede randzonenlov
6. Randzonenloven savner grundlag i vandrammedirektivet
7. Randzoner forringer pantets værdi
8. Frivillig udtagning af randzoner langs vandløb, som ikke længere er omfattet af randzonenloven
9. Miljømålslovens § 30

I det følgende sammenfattes de væsentligste synspunkter vedrørende de ovennævnte punkter og kommentarer hertil. Høringssvarene er kun gengivet i hovedtræk. For en nærmere uddybning henvises til de enkelte høringssvar.

Der er i forbindelse med høringen modtaget høringssvar, hvor der adresseres emner, der ikke er omhandlet i det foreliggende forslag til ændring af randzonen og miljømålsloven. Disse emner indgår ikke i fuldt omfang i behandlingen af høringssvarene.

Der er i høringssvarene fra Bæredygtig Landbrug og Landbrug & Fødevarer anført en række betragtninger, der er genstand for behandling i organisationernes respektive sagsanlæg mod staten. Fødevareministeriet afstår derfor fra at kommentere mere indgående på de anførte anbringender vedr. de enkelte emner.

Foruden de ændringer, høringssvarene har givet anledning til, er der foretaget visse redaktionelle og lovtekniske ændringer i lovforslaget i forhold til høringsudgaven af 4. april 2014.

1. Det faglige grundlag for randzoner

Landbrug & Fødevarer anfører, at randzonen hviler på et utilstrækkeligt fagligt grundlag, og at der ikke er belæg for generelt at kræve randzoner langs alle vandløb og søer.

Landbrug & Fødevarer anfører, at **indsatsbehovet** i kystvande og søer efter organisationens opfattelse ikke er endeligt fastlagt, da der ikke er konsensus om modellerne, der ligger til grund for reduktionsmålet, og at der er ny viden om den faktiske kvælstofudledning, som påvirker opgørelsen af indsatsbehovet. Bæredygtigt Landbrug anfører, at det ikke er påvist behov for yderligere kvælstofregulering. Aarhus Universitet anfører, at det ud fra de årlige vurderinger af miljøtilstanden i de marine områder ses en række overbevisende tegn på, at indsatsen for at reducere kvælstof- og fosforbelastningen forbedrer vandkvaliteten og økosystemernes tilstand, men at der fortsat er et stort behov for at reducere tilførslerne af næringssalte for at opnå de forudsatte miljømål.

Fødevareministeriet skal indledningsvis bemærke, at der efter ministeriets opfattelse ikke er den grad af manglende faglig og videnskabelig konsensus, som anføres af Landbrug & Fødevarer.

Opfyldelsen af vandrammedirektivets målsætninger sker via planerne for vandrammedirektivets planperioder. Udarbejdelsen af disse henhører under Miljøministeriets ressort. Udlægning af indtil 10 meter sprøjte-, gødsknings- og dyrkningsfrie randzoner indgår i Grøn Vækst-aftalen, som er den grundlæggende politiske aftale om indsatsniveauet for vandrammedirektivets 1. planperiode. Som det fremgår af lovforslagets bemærkninger, vil de ikke realiserede effekter som følge af ændringen af randzonen indgå i drøftelserne om fastlæggelsen af indsatsniveauet for vandrammedirektivets 2. planperiode. Ifølge de faglige vurderinger fra forskningsinstitutionerne, herunder de afgivne netop høringssvar, hvortil der henvises, er der fortsat et indsatsbehov i forhold til at opfylde vandrammedirektivets målsætninger.

Bæredygtigt Landbrug, Landbrug & Fødevarer, og Aarhus Universitet anfører, at den i lovforslaget angivne **fosforeffekt er overestimeret**. Landbrug & Fødevarer anfører, at lovforslaget bør tilpasses, således at effekten fremstilles mere retvisende.

Fødevareministeriet skal medgive, at der er en kendt usikkerhed knyttet til beregning af fosforeffekten af randzoner.

Miljøministeriet har oplyst, at bemærkningerne fra Aarhus Universitet er noteret og tages til efterretning i forbindelse med den fremadrettede opgørelse af virkemidlets effekt.

Fødevareministeriet og Miljøministeriet har i forbindelse med arbejdet med virkemiddelkataloget til brug for vandområdeplanerne for vandrammedirektivets 2. planperiode igangsat et arbejde med at konsolidere virkemidlernes effekt, herunder f.eks. mulighed for anvendelse af intelligente randzoner.

Lovforslagets almindelige bemærkninger afsnit 7 vedr. omtalen af den negative effekt på den budgetterede fosforreduktion udgør op til 80 ton fosfor suppleres med følgende afsnit.

”Aarhus Universitet har i et høringssvar til lovforslaget anført, at den faktiske reduktionseffekt kan være betydeligt mindre. Miljøministeriet har oplyst, at bemærkningerne fra Aarhus Universitet er noteret og tages til efterretning i forbindelse med den fremadrettede opgørelse af virkemidlets effekt.”

Landbrug & Fødevarer og Dansk Landbrug Sydhavsørerne anfører, der ikke er dokumentation eller sikkerhed for, at **randzonerne har den forudsatte effekt** på et konkret areal, og at effekten flere steder vil være **marginal** i forhold til at reducere tabet af kvælstof og fosfor. Bæredygtigt Landbrug opfordrer til, at der iværksættes målinger som grundlag for en målrettet indsats, hvor der konstateres miljømæssige problemer, som løses ved en målrettet regulering.

Fødevareministeriet skal hertil bemærke, at de fremsatte synspunkter vedrører randzoner som virkemiddel, og dermed ikke retter sig specifikt mod det foreliggende lovforslag.

Anvendelse af mere differentierede randzoner indgår i arbejdet med opfølgning på Natur- og Landbrugskommissionens anbefalinger til en ny målrettet regulering.

Bemærkningen medfører ingen ændringer i lovforslaget.

2. Forholdet mellem randzonenloven og grundlovens § 73

Bæredygtigt Landbrug, Landbrug & Fødevarer og Landwirtschaftlicher Hauptverein für Nordschleswig anfører, at randzonenloven udgør et voldsomt indgreb i den private ejendomsret, og at der er tale om **ekspropriation** i strid med Grundlovens § 73, som udløser fuld erstatning. Dansk Skovforening anfører, at kriterierne i forslaget til randzonenlovens § 1, stk. 1, kan have den konsekvens, at ensartede jorder, der støder op til i øvrigt ens vandløb bliver behandlet forskelligt, og at der derfor ikke i sådanne situationer kan være tale om erstatningsfri regulering.

Fødevareministeriet skal hertil bemærke, at de fremsatte synspunkter ikke retter sig specifikt mod det foreliggende lovforslag, men selve indførelsen af lov om randzoner, der blev vedtaget i 2011. Fødevareministeriet fik i forbindelse med udarbejdelsen af forslaget til den gældende randzonenlov udarbejdet en sagkyndig juridisk vurdering af Kammeradvokaten, som også ligger til grund for ministeriets vurdering af det foreliggende lovforslags forhold til Grundlovens § 73.

Som det fremgår af den oprindelige lov, er intensiteten i reguleringen søgt begrænset ved dels den generelle reduktionsbestemmelse om maks. 5 pct. randzoneareal set i forhold til bedriftens samlede areal, dels ved den generelle dispensationsbestemmelse.

I lovforslagets § 1, nr. 3, er der ud fra tilsvarende betragtninger indarbejdet en bestemmelse, der giver ret til en 5 pct. reduktion, hvis der sker en forøgelse af det samlede areal af randzoner på en bedrift som følge af en ændring af randzonenloven, så randzonearealet kommer til at udgøre mere end 5 pct. af bedriftens samlede areal på tidspunktet for ændringslovens ikrafttræden.

De i høringssvarene anførte ekspropriationsretlige betragtninger er genstand for behandling i Bæredygtigt Landbrug og Landbrug & Fødevarers respektive sagsanlæg mod staten.

Fødevareministeriet afstår derfor fra at kommentere mere indgående på de anførte anbringender vedr. dette punkt.

Bæredygtigt Landbrug, Landbrug & Fødevarer og Landwirtschaftlicher Hauptverein für Nordschleswig anfører, at den tilknyttede **kompensationsordning** ikke dækker det faktiske

tab på arealerne. Landbrug & Fødevarer og Dansk Skovforening anfører, at en videreførelse af kompensationsordningen er en politisk forudsætning for fastholdelse af randzonekravet. Finansrådet og Realkreditforeningen anfører, at kompensationen bør dække produktionsforringelsen ved, at der ikke kan dyrkes i randzonerne, og at modellen skal tage hensyn til panthavers sikkerhed i ejendommen. Det anføres endvidere, at de omfattede ejendomme bør sikres en kompensation, der svarer til den tabte fortjeneste og værdiforringelse, og udmåles efter ekspropriationsregler med fuld erstatning for rådighedsindskrænkningen, samt at der stilles krav om panthaversamtykke for udbetalingen af denne.

Fødevareministeriet skal bemærke, at der ikke er tale om en erstatning i grundlovens § 73's forstand, da det er ministeriets vurdering, at randzonekravet som udgangspunkt ikke er ekspropriativt.

For så vidt angår fastsættelsen af de gældende kompensationssatsers størrelse, henvises til besvarelsen af spørgsmål 32 til L 145, 2011-12, hvor notat om beregningerne af indkomsttab ved etablering af obligatoriske randzoner fra Fødevareøkonomisk Institut, Københavns Universitet (nu Institut for Fødevare- og Ressourceøkonomi) fremgår.

Fødevareministeriet skal dog bemærke, at den gældende kompensationsordning ikke har hjemmelsmæssigt ophæng i selve lov om randzoner, og derfor heller ikke er omtalt i ændringslovforslaget.

Bemærkningen medfører ingen ændringer i lovforslaget.

3. Randzonelovens anvendelsesområde

Danmarks Biavlerforening, Danmarks Naturfredningsforening og Det Økologiske Råd, Friluftsrådet og Danmarks Sportsfiskerforbund anser **indskrænkningen af det udyrkede areal** i Danmark for et tilbageskridt i forhold til den nødvendige indsats for miljøet og naturen.

Fødevareministeriet skal hertil bemærke, at de ikke realiserede kvælstof- og fosforeffekter som følge af ændringen af randzoneloven håndteres i forbindelse med fastlæggelsen af indsatsniveauet for vandrammedirektivets 2. planperiode. Herudover er arbejdet med opfølgning på Natur- og Landbrugskommissionens anbefalinger til en ny målrettet regulering igangsat.

Bemærkningerne medfører ingen ændringer i lovforslaget.

Bæredygtigt Landbrug og Landbrug & Fødevarer anfører, at den foreslåede ændring af randzoneloven **ikke imødekommer formålet med at skabe mere klarhed** over hvilke vandløb, der udløser krav om randzoner. Landbrug & Fødevarer anfører, at det er uhensigtsmæssigt, at placeringen af randzoner tager udgangspunkt i hensyn til, at loven kan administreres fremfor velfunderet faglig analyse af, hvor der er behov for en indsats, og om det er omkostningseffektivt at udlægge randzoner.

Fødevareministeriet skal hertil bemærke, at ændringen af loven tilsigter en tydeliggørelse af, hvilke vandløb og søer, der udløser krav om randzoner for at afhjælpe jordbrugerens tvivl om dette. Det er endvidere ministeriet opfattelse, at randzoner langs de fremover omfattede vandløb og søer fortsat er fagligt velbegrundet.

Anvendelse af differentierede randzoner indgår som før nævnt i arbejdet med opfølgning på Natur- og Landbrugskommissionens anbefalinger til en ny målrettet regulering.

Landbrug & Fødevarer anfører, at der ikke er et præcist kort eller baggrundsberegninger, der konkretiserer og kvantificerer forslagets konsekvenser. Det bemærkes, at rækkevidden af de foreslåede ændringer således ikke er tilstrækkeligt analyseret og belyst. Herudover anføres, at **kortmaterialets vejledende karakter** efterlader et fortsat rum for usikkerhed om lovens

anvendelsesområde. Endeligt anføres det, at det er Landbrug & Fødevarers opfattelse, at den foreliggende formulering af bestemmelsen i lovens § 1, stk. 1, indebærer, at randzonekravet langs vandløb fortsat kun gælder, hvis der er tale om vandløb med regelmæssig vandføring hovedparten af året, hvorfor den væsentligste usikkerhed i forhold til lovens anvendelsesområde fortsat består.

Fødevareministeriet skal hertil bemærke, at det i administrativ praksis anvendte kriterium om vandføring i hovedparten af året ikke længere vil være relevant for fastlæggelse af hvilke vandløb, der er randzonebærende. Fremover vil der skulle udlægges randzoner langs de vandløb og omkring de søer, der er udpegede eller beskyttede efter den del af Miljøministeriets lovgivning, der henvises til i randzonelovens § 1, stk. 1, uanset om vandløbet er vandførende i hovedparten af året.

Fødevareministeriet skal endvidere bemærke, at det vejledende randzonearealkort ikke viser en juridisk udpegning af randzonerne efter randzoneloven, men er alene til vejledende brug for jordbrugere. Det er som hidtil den enkelte jordbrugers ansvar at udlægge randzoner korrekt inden for bedriften langs de søer og vandløb, der måtte udløse randzonekrav efter loven. Hvorvidt der er tale om vandløb og søer omfattet af en af kategorierne i § 1, stk. 1, må i tvivlstilfælde afklares i samarbejde med den relevante myndighed.

For så vidt angår de efterspurgte baggrundsberegninger, som Fødevareministeriet opfatter som en efterspørgsel vedr. grundlaget for opgørelsen af ministeriets estimat af det fremadrettede samlede randzoneareal på ca. 25.000 ha, så er arealet beregnet ud fra eksisterende tilgængelige data. Disse data kvalificeres frem mod ændringslovens ikrafttræden.

Miljøministeriet offentliggør et samlet kort over de vandløb og søer, som udløser krav om randzone efter randzoneloven, inden ændringslovens ikrafttræden.

Bemærkningen medfører ingen ændringer i lovforslaget.

Bæredygtigt Landbrug og Landbrug & Fødevarer anfører, at **randzonearealet kan blive forøget** for den enkelte lodsejer med den foreslåede ændring af randzoneloven, f.eks. at en række grøfter og kanaler fremover bliver omfattet af loven. Dansk Landbrug Sydhavsøerne anfører, at der på sydhavsøerne er tradition for, at vandløb er offentlige, og at der er et stort antal vandløb, der er klassificerede som offentlige, fordi der er store offentlige afvandingsinteresser forbundet med vandløbet. Disse vandløb var ikke tidligere omfattet af randzoneloven, da disse ikke var vandførende i hovedparten af året.

Fødevareministeriet skal bemærke, at det fremover kun er de vandløb og søer, der er omfattet af den del af Miljøministeriets lovgivning, der er henvist til i randzonelovens § 1, stk. 1, der også er omfattet af randzoneloven. Dette betyder, at vandløb, der i dag er omfattet af randzoneloven, men som ikke er omfattet af de nævnte kategorier, efter ændring af loven ikke længere vil udløse krav om randzoner.

Fødevareministeriet medgiver, at der vil vandløb, der ikke er omfattet af den gældende randzonelov, da de ikke er vandførende i hovedparten af året, men som bliver omfattet af den ændrede randzonelov, da de er omfattet af den lovgivning, der er henvist til i den foreslåede bestemmelse i randzonelovens § 1, stk. 1.

Dette betyder, at f.eks. visse kunstigt anlagte grøfter og kanaler fremover vil blive omfattet af loven, hvis de f.eks. er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, fordi de fungerer som væsentlige levesteder og spredningsveje for dyr og planter. Dette gælder også visse vandløb af de vandløb, der er klassificerede som offentlige efter vandløbslovens § 9, som fremover bliver omfattet af loven, medmindre disse nedklassificeres af kommunen til private vandløb efter reglerne i lov om vandløb.

De hensyn der ligger bag udpegningen af de omtalte vandløb, grøfter og kanaler i medfør af bestemmelser i den i randzonenlovens § 1, stk. 1, nævnte lovgivning, er i overensstemmelse med randzonenlovens formål.

Bemærkningen medfører ingen ændringer i lovforslaget.

Landbrug & Fødevarer anfører, at den **kommunale praksis og administration**, for så vidt angår bestemmelserne om 2 meter bræmmer, klassifikation af vandløb samt naturbeskyttelseslovens § 3, er præget af **relativ stor forskellighed**. Efter Landbrug & Fødevarers opfattelse betyder dette, at randzonenloven efter det foreliggende ændringsforslag vil gælde med forskellig intensitet på tværs af kommunegrænser. Det anføres, at dette udgør en helt uacceptabel og ikke fagligt velfunderet forskelsbehandling af lodsejere på tværs af landet.

Fødevareministeriet skal hertil bemærke, at det er ministeriets opfattelse, at den kommunale administration af den lovgivning, der fremgår af forslaget til randzonenlovens § 1, stk. 1, nr. 1-3, sker på baggrund af en konkret vurdering ud fra lokale eller individuelle forhold. Dette betyder, at der kan være forskel på f.eks. udpegninger af vandløb efter naturbeskyttelseslovens § 3, men dette vil være baseret på en konkret og individuel faglig vurdering af det enkelte vandløb på baggrund af de betingelser, der fremgår af bestemmelsen.

Miljøministeriet, Naturstyrelsen har oplyst, at udpegningen af de § 3-beskyttede vandløb er foretaget af de daværende amter på baggrund af en vejledning og efterfølgende godkendt af miljøministeren. Naturstyrelsen opdaterer frem til efteråret 2014 den vejledede § 3-registrering for de øvrige beskyttede naturtyper på baggrund af ensartede tekniske anvisninger.

Det er endvidere Fødevareministeriets opfattelse, at den påståede forskel i den kommunale praksis og administration af lovgivningen er en direkte konsekvens af den omtalte reguleringsmålrettede og konkrete sigte.

Bemærkningen medfører ingen ændringer i lovforslaget.

Landbrug & Fødevarer og Dansk Landbrug Sydhavsøerne anfører, at ændringen af lovens anvendelsesområde, hvor der henvises til anden specifik lovgivning, der regulerer vandløb og søer, indebærer en udvidelse for så vidt angår søer, der udtørre om sommeren, regnvandslaguner til vandingsanlæg og spildevandsanlæg m.v.

Fødevareministeriets skal hertil bemærke, at de omtalte midlertidige eller kunstige søer som altovervejende hovedregel fortsat ikke vil være omfattet af lov om randzoner, da sådanne enten skal være målsatte i vandplanerne eller der skal have udviklet sig et karakteristisk plante- og dyreliv i søen.

Det er ministeriets vurdering, at hverken produktionsanlæg, som f.eks. spildevandsanlæg, eller midlertidige søer opfylder dette kriterium.

Bemærkningen medfører ingen ændringer i lovforslaget.

Landbrug & Fødevarer anfører, at enkeltmandssøer, herunder mergelgrave og andre gravede vandhuller, bør undtages fra randzonenloven, da disse søer ikke har til- og fraløb. Det bemærkes, at randzoner efter Landbrug & Fødevarers opfattelse er uden effekt i forhold til vandplansindsatsen, da disse søer ikke er omfattet af vandplanerne eller afstrømmer til vandmiljøer, der er omfattet af vandplanerne. Dansk Landbrug Sydhavsøerne anfører, at mergelgrave hovedsageligt tilledes vand fra dræn, og for lagt størsteparten af disse er der ikke afløb til hverken de kystnære farvande eller vandløb. Landwirtschaftlicher Hauptverein für Nordschleswig anfører, at der ved vandhuller og mergelgrave er en meget lille eller ingen vandstand, og det derfor er umuligt at fastlægge, hvorfra der skal anlægges randzoner.

Fødevareministeriet skal hertil bemærke, at fødevareministeren bl.a. i svar på spørgsmål 412-415 (Alm. del), FT 2012/13, under henvisning til oplysninger fra Naturstyrelsen har tilkendegivet, at kravet om randzoner om enkeltmandssøer begrundes i hensynet til begrænsning af pesticider, kvælstof- og fosfortilførsel til overfladevand, og beskyttelsen af grundvand. Desuden bidrager randzoner til naturtilstanden i småsøer. Som det fremgår af besvarelsen, jf. 'Baggrundsnotat 4 til Arbejdsrapport fra Miljøstyrelsen, nr. 21, 2002' (GEUS), kan udvekslingen af vand mellem søer og grundvand påvirke tilstanden i både søvand og grundvand. Udsivning af forurenset søvand til grundvandet kan have en negativ indflydelse på grundvandskvaliteten.

NaturErhvervstyrelsen har oplyst, at der ikke har været nævneværdige kontrolmæssige udfordringer vedrørende søer.

Bemærkningen medfører ingen ændringer i lovforslaget.

Landwirtschaftlicher Hauptverein für Nordschleswig anfører, at Tøndermarsken er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3, og ophævelsen af undtagelsesmuligheden i randzonenlovens § 1, stk. 3, vedrørende **marsk og marsklignende strukturer** vil have enorme konsekvenser.

Fødevareministeriet skal hertil bemærke, at det er Fødevareministeriet vurdering, at de nævnte vandløb efter ændringen af randzonenlovens § 1, stk. 1, som altovervejende hovedregel ikke længere vil være omfattet af kravet om udlægning af randzoner.

Da det imidlertid ikke fuldstændigt kan udelukkes, at der helt undtagelsesvis kan være bedrifter, der er beliggende i de syd- og sønderjyske marskområder eller i områder med marsklignende strukturer, som med tilpasningen af randzonenlovens anvendelsesområde får forøget deres samlede randzoneareal væsentligt på grund af mængden af vandløb, der udløser krav om udlægning af randzoner, foreslås undtagelsen i randzonenlovens § 1, stk. 3, videreført også i den ændrede randzonenlov.

Dansk Akvakultur anfører, at der på de fleste dambrugsarealer er etableret damme, pumper, renseforanstaltninger og lign. inden for randzonen. Det bemærkes, at det bør fortsat være muligt for dambrugsaktiviteter herunder ombygninger, ændringer i damme, ændret indløb og afgitring, indretning af plantelaguner m.m. inden for randzonen.

Det foreslås derfor, at undtagelsesbestemmelsen i randzonenlovens § 1, stk. 2, udvides til også at omfatte **arealer til dambrugsaktiviteter**.

Fødevareministeriet skal hertil bemærke, at randzonenloven efter administrativ praksis ikke finder anvendelse for så vidt angår arbejdsarealer ved dambrug.

Den foreslåede ændring indarbejdes i randzonenlovens § 1, stk. 2, således at udtagelsen fremgår eksplicit af randzonenloven.

Danmarks Biavlerforening opfordrer til, at der tillades afgrøder med **bivenlige fangplanter**, som f.eks. honningurt, som kan optage kvælstof og overskydende fosfor fra jorden, samtidig med at planterne udgør en attraktiv fødekilde for honningbier, vilde bier og sommerfugle.

Fødevareministeriet skal hertil bemærke, at ministeriet på baggrund af DCAs vurdering af effekten på udvaskning af næringsstoffer ved etablering af insekt- og vildtvenlige tiltag, finder, at der på nærmere fastsatte vilkår vil kunne etableres flora- og faunaforbedringer i randzonen.

Med henblik på at fremme flora- og faunaforbedrende foranstaltninger i randzonen, specifik fremme af honningbiens fødegrundlag i det åbne land, vil der i dialog med Miljøministeriet og interesserne på bekendtgørelsesniveau blive etableret en mulighed for på nærmere fastsatte betingelser at udså bivenlige planter på de inderste 2 meter af randzonen (ind mod marken), herunder at jordbearbejdningen finder sted i foråret, og at der ikke anvendes pesticider og gødning i forbindelse med etableringen.

4. Det samlede randzoneareal

Landbrug & Fødevarer opfordrer til, at det præciseres i lovforslaget, hvordan det sikres, at ændringsforslaget de facto indebærer, at randzonearealet halveres. Dansk Skovforening anfører, at lovudkastets forventninger til, at der vil ske en halvering af antallet af ha ikke er baseret på en opmåling, og at der fortsat er mange usikkerhedsmomenter, der ligger til grund for skønnet.

Fødevareministeriet skal hertil bemærke, at der er tale om et foreløbigt estimat. Det anslås, at randzonen fremover indebærer et samlet randzoneareal på ca. 25.000 ha. Estimatet er foretaget som en beregning på basis af det på nuværende tidspunkt foreliggende datagrundlag. Dog indgår der ikke oplysninger om de offentlige vandløb, da disse oplysninger ikke foreligger samlet på nuværende tidspunkt. Det endelige areal vil ligeledes være påvirket af antallet af dispensationer. Det endelige tal vil således kunne overstige 25.000 ha.

For at kunne håndtere den situation at det samlede randzoneareal afviger væsentligt fra de ca. 25.000 ha, jf. 'Aftale om Vækstplan for Fødevarer', bibeholdes formuleringen vedrørende bredden af randzonen i randzonenlovens § 1, stk. 1, som "en randzone på indtil 10 meter". Ligeledes bibeholdes bemyndigelsen til fødevareministeren til at fastsætte randzonens bredde endeligt.

5. Overgangsbestemmelser mellem den gældende lov og den ændrede lov

Landbrug & Fødevarer opfordrer til, at der indføres eksplicitte overgangsbestemmelser i lovforslaget, således at jordbrugers retsstilling i forbindelse med ændringen håndteres og tydeligt fremgår af ændringsloven. Det anføres endvidere, at der ønskes en genåbning af reduktionsmuligheden i randzonenlovens § 5, da det er organisationens opfattelse, at det ikke er muligt at anvende dispensationsadgangen i randzonenlovens § 6 i denne situation.

For at imødekomme den af Landbrug & Fødevarer udtrykte bekymring, er der indarbejdet følgende forslag til bestemmelser:

I lovforslagets § 1, nr. 3, er der ud fra ud fra tilsvarende betragtninger, der lå til grund for den oprindelige reduktionsbestemmelse i randzonenlovens § 5, stk. 1, indarbejdet en bestemmelse, der giver ret til en 5 pct. reduktion, hvis der sker en forøgelse af det samlede areal af randzoner på en bedrift som følge af en ændring af randzonenloven, så randzonearealet kommer til at udgøre mere end 5 pct. af bedriftens samlede areal på tidspunktet for ændringslovens ikrafttræden.

De jordbrugere, der har ansøgt men endnu ikke modtaget en endelig afgørelse om reduktion af bredden af randzonen inden ændringen af randzonenloven træder i kraft, kan komme til at stå i den situation, at ændringen af randzonenlovens anvendelsesområde medfører, at forholdet mellem bedriftens samlede areal og randzoneareal ikke længere giver basis for en reduktion.

For at give disse jordbrugere den bedst mulige retsstilling, er der i lovforslagets § 4, stk. 2, indarbejdet en overgangsbestemmelse, således at ændringen af randzonenloven ikke gælder for behandlingen af disse sager. For sådanne sager finder de hidtil gældende regler anvendelse.

6. Randzonenloven savner grundlag i vandrammedirektivet

Bæredygtigt Landbrug anfører, at randzonenloven savner grundlag i vandrammedirektivet.

Fødevareministeriet skal hertil bemærke, at randzonerne indgår i vandplanernes indsatsprogram som en supplerende foranstaltning.

De af Bæredygtigt Landbrug anførte bemærkninger vedrører ikke det foreliggende lovforslag, men vedrører tilvejebringelsen af vandområdeplaner.

7. Randzoner forringer pantets værdi

Finansrådet og Realkreditforeningen bemærker, at der selv med reduktionen af randzonearealet fortsat vil være ca. 25.000 ha, som jordbruger ikke længere har råderet over. Det bemærkes, at dette areal, der på trods af den manglende produktion, fortsat er belånt og pantsat på basis af den værdi, som var gældende for produktionsjord på belåningstidspunktet. Finansrådet, Realkreditforeningen og Landwirtschaftlicher Hauptverein für Nordschleswig bemærker, at udlægning af randzoner forringer pantets værdi, fordi den enkelte landmands anvendelse af jorden indskrænkes væsentligt.

Fødevareministeriet skal henvise til besvarelsen af bl.a. spørgsmål 37 og 41 til L 145, 2011-12, hvoraf det fremgår, at det er ministeriets opfattelse, at pant i fast ejendom omfatter hele den samlede matrikulære faste ejendom sådan som den er defineret i lovgivningen. Kravet om udlægning af randzoner efter randzonenloven griber efter ministeriets vurdering ikke ind i ejendommens matrikulære udstrækning og får derfor ikke konsekvenser for panthaver.

8. Frivillig udtagning af randzoner langs vandløb, som ikke længere er omfattet af randzonenloven

Dansk Naturfredningsforening og Det Økologiske Råd anfører, at der samtidig med ændringen af randzonenloven kunne åbnes op for en frivillig udtagning af randzoner langs vandløb, som ikke længere er omfattet af randzonekravet.

Fødevareministeriet skal hertil bemærke, at ministeriet i samarbejde med Miljøministeriet undersøger, om der kan findes en model, der kan gøre det attraktivt for landmændene at fastholde de allerede udlagte randzoner på omdriftsarealer, som efter 1. august 2014 ikke længere vil være omfattet af randzonenloven. Det afklares, om de omtalte randzoner kan indgå som alternativ til udlægning af efterafgrøder efter lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække. Det er forventningen, at modellen vil fremgå af bekendtgørelse for jordbrugets anvendelse af gødning for planperioden 2014/2015 og om plantedække, som efter sædvanlig praksis sendes i høring ultimo maj.

9. Miljømålslovens § 30

Bæredygtigt Landbrug anfører, at der med lovforslaget kommer til at ske en forringelse af retssikkerheden for den enkelte landmand, bl.a. ved at høringsfristen for den supplerende høring forkortes. Da vandplanerne tidligere er blevet underkendt på grund af for kort høringsfrist, synes ændringen at være stærkt betænkelig.

Landbrug & Fødevarer anfører, at det er afgørende, at reglerne om oplysning og høring i henhold til vandrammedirektivets artikel 14 overholdes, og foreningen sætter spørgsmålstejn ved, om dette er opfyldt med den foreslåede ændring. Foreningen finder det uheldigt, at ændringsforslaget fjerner kravet om partshøring i de tilfælde, hvor det er relevant. De foreslåede ændringer af randzonenloven skulle samlet set gerne medvirke til lettelse for landbrugserhvervet, hvorfor der i mange tilfælde ikke vil være behov for partshøring. Dog vil der være lodsejere, der vil blive hårdere ramt af randzonekrav i forhold til tidligere, hvorfor foreningen opfordrer

til, at der i forbindelse med den supplerende høring af vandplanerne også bliver foretaget den fornødne partshøring.

Fødevareministeriet skal hertil bemærke, at den lovgivning, der henvises til i lovforslaget § 2, ændringspunkt 1, hører under Miljøministeriets ressort.

Miljøministeriet har følgende bemærkninger:

Det følger af den gældende bestemmelse i miljømålslovens § 30 bl.a., at hvis der i forbindelse med vedtagelsen af den endelige vandplan foretages ændringer af det offentliggjorte forslag, som på væsentlig måde berører andre myndigheder eller borgere end dem, der ved indsigelse har foranlediget ændringen, kan vedtagelsen af vandplanen ikke ske, før de pågældende har haft lejlighed til at udtale sig. Miljøministeren fastsætter en frist herfor.

Den gældende formulering af miljømålslovens § 30 fastsætter ikke en bestemt høringsfrist for supplerende høring over ændringer, der ikke er omfattende, men overlader det til miljøministeren at fastsætte en frist. Natur- og Miljøklagenævnet fastslog, at en frist på 8 dage var væsentligt for kort, og ophævede derfor den 3. december 2012 de vandplaner, der var vedtaget i december 2011.

Med lovforslaget ændres miljømålsloven således, at hvis der i forbindelse med vedtagelsen af den endelige vandplan foretages ændringer i de dele af indsatsprogrammet eller retningslinjer, der fastsætter forpligtelser for myndigheder, i forhold til det offentliggjorte forslag, kan vandplanen ikke vedtages, før ændringerne har været i fornyet offentlig høring i mindst 8 uger.

Efter den foreslåede bestemmelse er det op til miljøministeren alene at beslutte, om høringsfristen skal være 8 uger eller eventuelt længere. Muligheden for at fastsætte en frist på mere end 8 uger skal dog anvendes, hvis der i et forslag til vandplan efter den krævede 6 måneders høring foretages helt grundlæggende ændringer af en sådan karakter, at der reelt er tale om en ny vandplan, idet der i sådanne særlige tilfælde skal gennemføres en ny 6 måneders høring for at leve op til vandrammedirektivets krav i artikel 14 om offentlighedens medvirken.

Med hensyn til partshøring over vandplanerne justeres udkastet til lovforslag således, at der ikke fastsættes en udtrykkelig fravigelse af forvaltningslovens § 19. I stedet bemærkes det for god ordens skyld i lovforslagets bemærkninger, at det er Miljøministeriets opfattelse, at der som udgangspunkt ikke er pligt til at foretage partshøring over vandplanerne, jf. forvaltningslovens § 19, stk. 2, nr. 5. Undtagelsesbestemmelsen i forvaltningslovens § 19, stk. 2, nr. 5, finder således anvendelse i sager, hvor en bredere kreds af borgere kan have en sådan interesse i sagen og dens udfald, at det kan give anledning til tvivl om, hvem af dem der bliver så væsentligt og individuelt berørt af afgørelsen, at de må anses for parter. I sådanne tilfælde medfører bestemmelsen, at myndigheden kun er forpligtet til at høre personer og virksomheder mv., der uden større vanskeligheder kan individualiseres som parter. I det omfang, der i helt særlige tilfælde måtte være pligt til partshøring over fastlagte indsats i vandplanen, finder Miljøministeriet, at manglende partshøring bør have betydning for gyldigheden af den enkelte indsats, men ikke for gyldigheden af vandplanen som sådan.

Med lovforslaget forenkles retstilstanden, ligesom denne gøres mere gennemsigtig. Der er efter Miljøministeriets opfattelse på ingen måde tale om at forringe retssikkerheden.